

SPORT MONITOR

2017

Auteurs	Aron van Balveren – Werkatelier Sport, Kunst & Cultuur
Datum	21 december 2017
Status	Concept
In opdracht van	Gemeente Meierijstad

INLEIDING

Voor u ligt de Sportmonitor Meierijstad 2017. Dit is het resultaat van een analyse van een enquête die is uitgezet bij alle sportverenigingen in de nieuwbakken gemeente Meierijstad. Deze enquête is ontwikkeld door het W.J.H. Mulier Instituut in samenwerking met de belangenorganisatie van georganiseerde sport NOC/NSF en het Ministerie voor Volksgezondheid, met als doel om ontwikkelingen in de georganiseerde breedtesport in kaart te brengen. Om een enquête op maat te krijgen is deze aangepast door interne adviseurs op het gebied van sport en de werkgroep Sportraad Meierijstad zodat hij aan de informatiebehoefte van de gemeente Meierijstad voldoet.

Het veertigtal aan vragen die de enquête rijk is, is beantwoord door 57 sportverenigingen. Dit betekent dat meer dan de helft van het aantal sportverenigingen (110) in Meierijstad gereageerd heeft. Een prima respondentecijfer, te meer omdat de verenigingen afkomstig zijn uit verschillende kernen en er een groot scala aan sporten bedreven wordt bij de verenigingen. Ook is er een goede verhouding tussen verenigingen met 100 sportende leden of meer, en verenigingen die minder dan 100 sportende leden hebben. De resultaten dienen dan ook als een valide startfoto voor de aankomende Sportnota van de gemeente Meierijstad.

De Sportmonitor kent een aantal categorieën. Zo is de verenigingen gevraagd om vragen te beantwoorden in het kader van leden en activiteiten, organisatie en beleid, vrijwilligers, grensoverschrijdend gedrag, financiën en sportstimulering en verenigingsondersteuning. De conclusies van de verschillende categorieën zullen ondersteund worden door middel van *factsheets*. Dit alles volgt uit een analyse van de gegevens op basis van beschrijvende statistiek. In tegenstelling tot toetsende statistiek wordt hierbij geen gebruik gemaakt van een vooraf te toetsen stelling.

Een hoofdstuk bestaat uit drie onderdelen. Ten eerste volgt een inleiding van het onderdeel waarin beschreven staat wat de vragen waren aan de verschillende sportverenigingen. Vervolgens wordt een *factsheet* weergegeven met daarbij de meest relevante statistieken. Tot slot worden de bevindingen tekstueel weergegeven, waarbij enkele statistieken en verbanden uit de factsheet verder worden uitgediept en aangevuld.

1 LEDEN EN ACTIVITEITEN

INLEIDING

De sectie leden en activiteiten bestaat uit twee onderdelen. Bij het onderdeel leden is de verenigingen gevraagd naar het aantal (sportende) leden, de opbouw van het ledenbestand en de te verwachten ontwikkelingen omtrent het ledenaantal.

Bij het onderdeel activiteiten is de verenigingen gevraagd voor welke doelgroepen de verenigingen (van plan zijn om) activiteiten te organiseren, en of daar eventueel hulp voor nodig is van de buurtsportcoach.

FACTSHEET LEDEN

Totaal ledenaantal respondenten:

16.916

Waarvan vrouw:

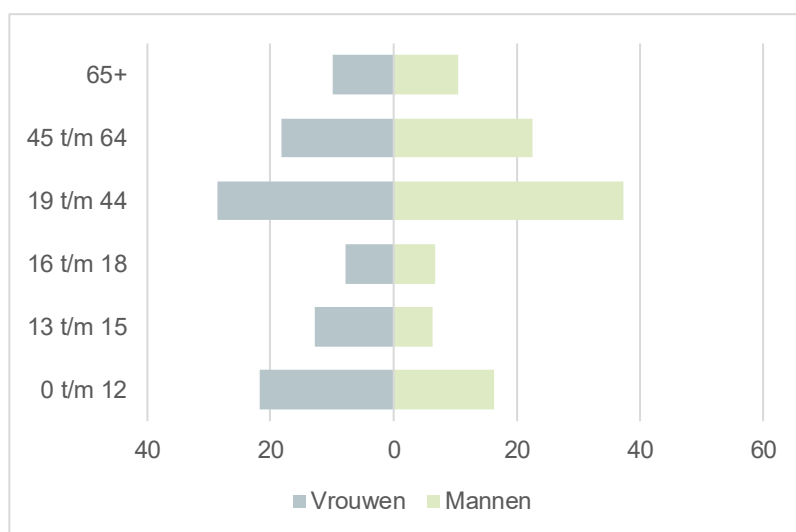
5.771

Waarvan man:

11.145

Totaal aantal sportende leden:

14.775

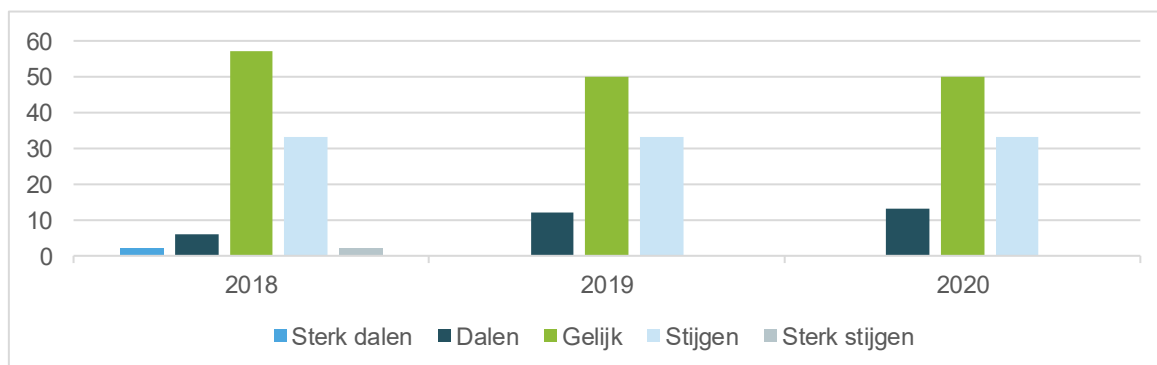

Leeftijdsopbouw m/v (%)

Aantal verenigingen (%) met een:

Ledenstop 5% **Wachtlijst 3%** **Groeiambitie 53%**

Verwachte ontwikkeling volgens de bestuurders wat betreft ledenaantallen (%):

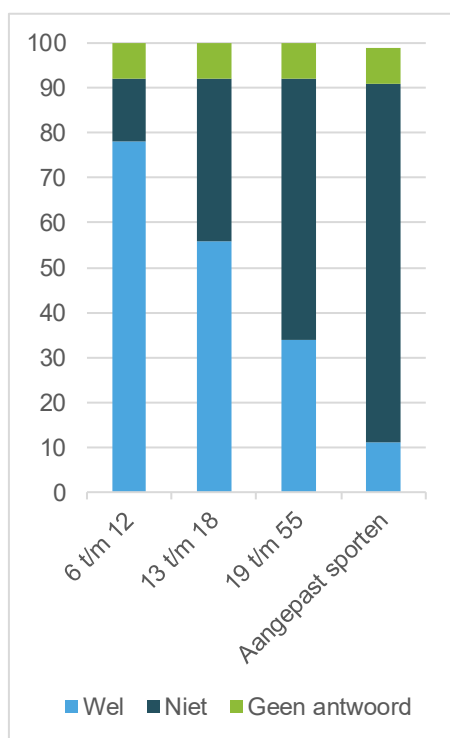
BEVINDINGEN

Absoluut gezien zijn er meer dan twee keer zo veel mannen in vergelijking met vrouwen lid van een sportvereniging. De leeftijdsopbouw van mannen en vrouwen die lid zijn van een sportvereniging vertoont veel gelijkwaardigheid. Het overgrote deel dat lid is van een sportvereniging is ook sportend lid. Toch is er ook een aanmerkelijk deel lid van een sportvereniging zonder daadwerkelijk te sporten bij deze vereniging.

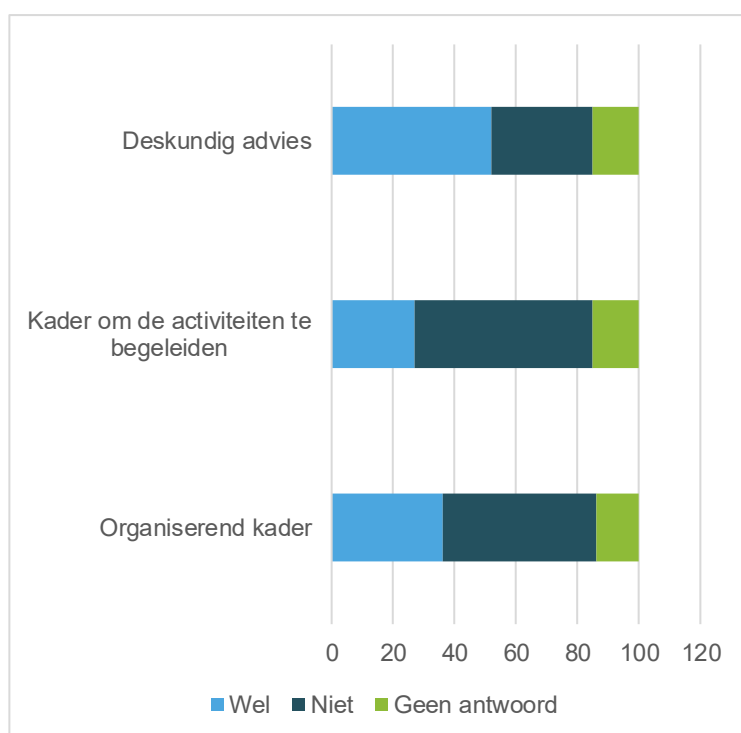
In de gemeente Meierijstad zijn er slechts een beperkt aantal verenigingen met een ledenstop of een wachtlijst. Wel is er bij meer dan de helft van de verenigingen sprake van een groeiambitie. Deze groeiambitie varieert erg, Van een relatief klein aantal leden erbij tot een verdubbeling! Veel respondenten zijn dan ook optimistisch gestemd over de verwachte ontwikkeling van de ledenaantallen. Slechts een klein gedeelte (15% in 2018, 22% in 2019 en 24% in 2020) verwacht een (sterke) daling van de ledenaantallen.

FACTSHEET ACTIVITEITEN

Aantal verenigingen (%) die extern gerichte activiteiten organiseren voor verschillende leeftijden:

Ondersteuningsbehoefte van verenigingen (%) bij het organiseren van activiteiten:

BEVINDINGEN

Met extern gerichte activiteiten worden naast trainingen en wedstrijden ook instuifactiviteiten en wijkactiviteiten bedoeld. De meeste sportverenigingen organiseren externe gerichte activiteiten voor de doelgroep 6 tot en met 12. Dit is tevens de doelgroep waarvan zij verwachten dat er de meeste leden bij zullen komen in de jaren die gaan volgen. Voor het aangepast sporten worden de minste activiteiten georganiseerd. Van de 41 sportverenigingen die aangeven dat zij geen activiteiten organiseren in het kader van aangepast sporten zeggen acht sportverenigingen dit wel te overwegen.

In de Mijlpalen voor Meierijstad is een extra buurtsportcoach opgenomen om sport en burgers meer met elkaar te verbinden. Deze coach biedt ook ondersteuning aan de sportverenigingen. Slechts 7 verenigingen geven aan geen ondersteuningsbehoefte te hebben. De meeste ondersteuningsbehoefte ligt bij de categorie deskundig advies. Dit advies moet dan gaan over de organisatie, werving van kinderen of volwassenen die mee doen aan de extern gerichte activiteit en begeleiding van de activiteit.

Sportverenigingen die al activiteiten organiseren in het kader van aangepast sporten hebben vrijwel allemaal een behoefte het al eerder toegelichte deskundig advies van de buurtsportcoach. Verenigingen die open staan om activiteiten te organiseren in het kader van aangepast sporten hebben veelal een brede ondersteuningsbehoefte, zowel in het kader van deskundig advies als begeleidend en organiserend kader.

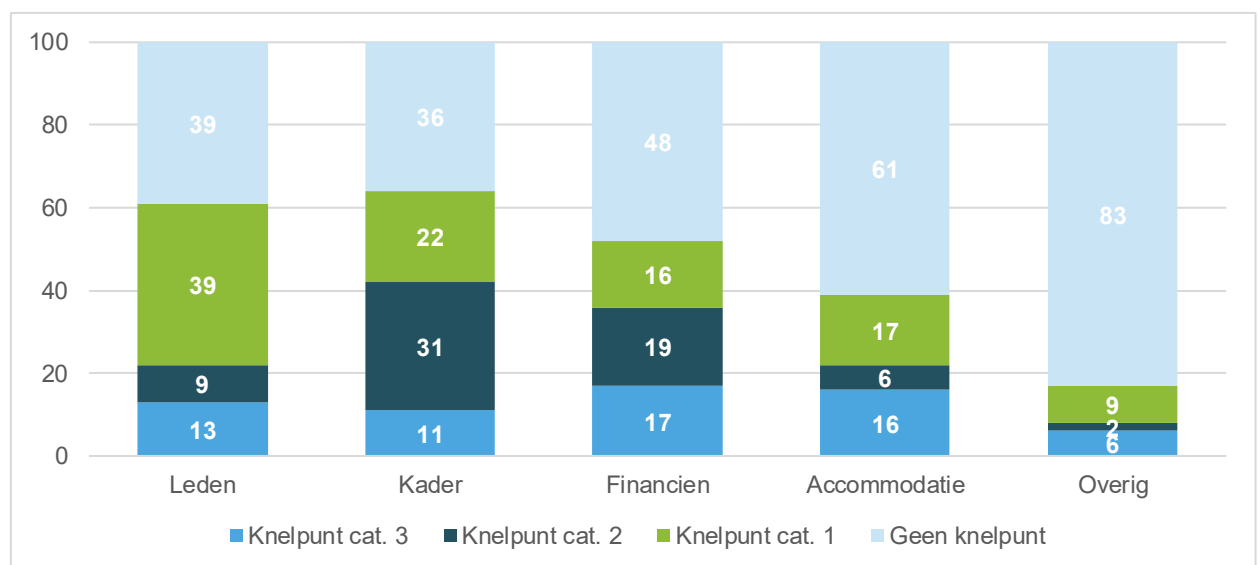
2 ORGANISATIE EN BELEID

INLEIDING

De sectie organisatie en beleid verschaft inzicht in de belangrijkste knelpunten die verenigingen kennen, alsmede de speerpunten van het bestuur de komende jaren, de mate van aandacht voor een gezonde leefstijl en blessurepreventie. Ook is de verenigingen gevraagd om zichzelf te beoordelen wat betreft uitvoering van verschillende organisatorische taken.

FACTSHEET ORGANISATIE EN BELEID

Knelpunten per beleidsterrein voor de sportverenigingen in Meierijstad (%), gerangschikt van categorie 3 tot en met 1, met 3 als grootste knelpunt teruglopend tot 1:

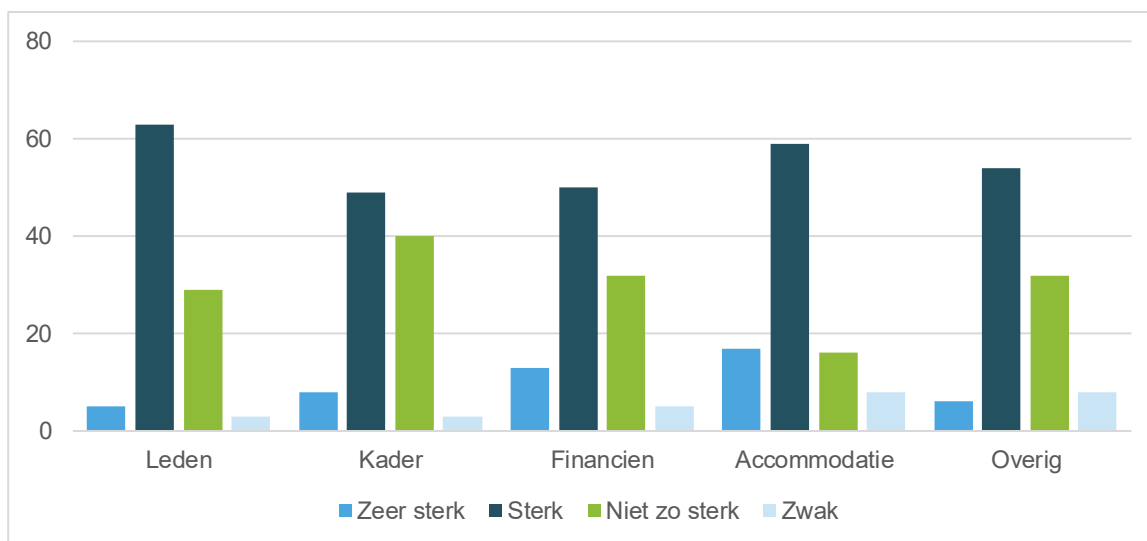
Top-5 speerpunten bestuur van de sportverenigingen:

- 1 Ledenbehoud
- 2 Ledenwerving
- 3 Behoud vrijwilligers
- 4 Werving vrijwilligers
- 5 Sfeer en cultuur

39% van de sportverenigingen heeft huisregels op papier gezet met betrekking tot een gezonde leefstijl.

44% van de sportverenigingen besteedt structureel aandacht aan blessurepreventie.

Beoordeling van bestuurder sportvereniging over de uitvoering van organisatorische taken in het kader van leden, kader, financiën, accommodatie en overige taken (wet en regelgeving) (%):

BEVINDINGEN

De bestuursleden hebben in de enquête aan kunnen geven wat op dit moment de belangrijkste knelpunten van zorg zijn binnen hun vereniging. Mogelijke antwoorden waren het behouden en werven van leden, het behouden en werven van kader, de staat van de clubkas en de accommodatie, en overige taken zoals wet- en regelgeving en milieueisen. De categorie kader werd het vaakst aangemerkt als een knelpunt, gevolgd door de categorie financiën. Voorbeelden van toelichting bij de aanmerking van deze categorieën als een knelpunt zijn een tekort aan kader, waarvan met name bestuursfuncties. Enkele concrete voorbeelden van financiële knelpunten zijn het teruglopende ledenaantal en de daarmee gepaard gaande teruglopende contributie inkomsten, het niet hebben van eigen inkomsten door zaalhuur, de huur van de accommodatie die als te hoog ervaren wordt en het werven van sponsors. Net als de andere categorieën wordt in andere hoofdstukken meer ingezoomd op de financiële status van de sportverenigingen.

De categorie leden staat op de derde plek wat betreft aanmerkingen als knelpunt. De belangrijkste reden hiervan is een matige aanwas van nieuwe leden.

Niet geheel toevallig vormen de knelpunten die de bestuursleden op dit moment ervaren en de speerpunten van het bestuur in de komende jaren een aantal overeenkomsten. Bij de speerpunten van de meeste bestuursleden staat het behouden en werven van nieuwe leden bovenaan, gevolgd door het behouden en werven van vrijwilligers en het op orde houden van de financiën. Van de sportverenigingen die het werven van vrijwilligers als een van hun speerpunten aanmerken, geeft een meerderheid aan organisatorisch gezien niet zo sterk te zijn in het uitvoeren van de categorie kader. Voor de sportverenigingen die aangeven het werven van nieuwe leden een van hun speerpunten te maken geldt dat een kleine minderheid niet zo sterk is in het uitvoeren van de categorie leden.

3 VRIJWILLIGERS

INLEIDING

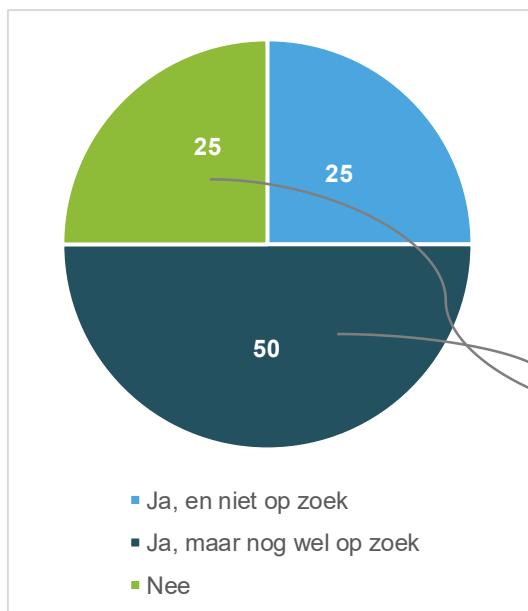
Vrijwilligers worden in deze sportmonitor gezien als mensen die in beginsel onbetaald en onverplicht een functie in de sport vervullen. Echter, mensen die een onkostenvergoeding ontvangen op basis van declaraties of een belastingvrije vrijwilligersvergoeding wordt ook meegerekend tot de vrijwilligers. Taken waarvan het min of meer vanzelfsprekend is dat de leden van een sportvereniging deze uitvoeren of taken waaraan zij zich niet of nauwelijks aan kunnen onttrekken, zoals verplicht roulerende bardiensten of rijden naar uitwedstrijden door ouders, worden niet als vrijwilligerstaken gezien.

Aan de verenigingen is gevraagd hoe veel vrijwilligers actief zijn binnen hun verenigingen, of dit aantal als voldoende werd ervaren en voor welke functies, taken en werkzaamheden vrijwilligers gezocht worden.

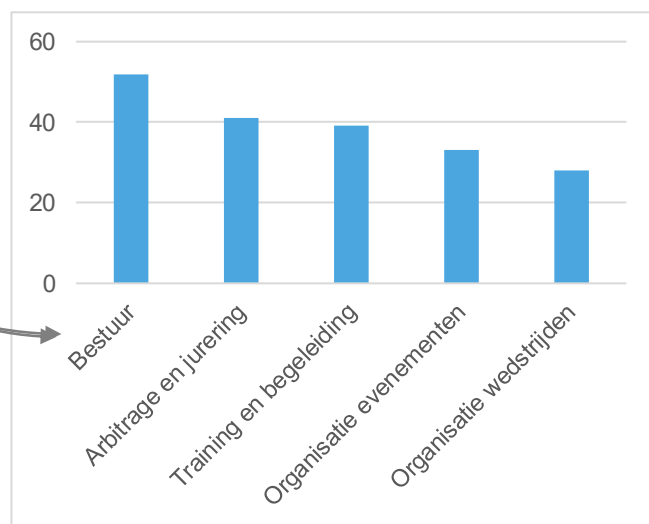
FACTSHEET VRIJWILLIGERS

Gemiddeld zijn er in Meierijstad bijna **3** vrijwilligers actief per **10** sportende leden van een sportvereniging.

Antwoorden op de vraag of sportverenigingen momenteel over voldoende vrijwilligers beschikken (%):

Antwoorden (top-5) op de vraag voor welke taken vrijwilligers gezocht worden, wanneer een vereniging een tekort heeft of op zoek is (%):

GEZOCHT: BESTUURSLEDEN!

BEVINDINGEN

Het aantal vrijwilligers per vereniging is heel verschillend. Gemiddeld zijn er zo'n drie vrijwilligers actief per tien sportende leden. Een ruime meerderheid van de sportverenigingen is op zoek naar meer vrijwilligers, waarvan een kwart van de verenigingen ook nog aangeeft op dit moment een tekort aan vrijwilligers te hebben. Het werven en behouden van vrijwilligers is niet voor niets een speerpunt van vele sportbesturen.

De reden van een tekort aan vrijwilligers, dan wel een behoefte om nog meer vrijwilligers te werven is in een ruime meerderheid van de gevallen de beperkte bereidheid van de leden om zich als vrijwilligers in te zetten voor de sportvereniging. Andere redenen die in mindere mate genoemd worden zijn de onevenwichtige leeftijdsopbouw van de leden en het tekort aan expertise dat vereist is voor het uitoefenen van bepaalde functies.

52% van de sportverenigingen die aangeven op zoek te zijn naar meer vrijwilligers geeft aan behoefte te hebben aan bestuursleden. Dit is de functie waar de meeste vraag naar is vanuit de verenigingen. De zoektocht naar vrijwilligers voor functies omtrent arbitrage en jurering, training en begeleiding, organisatie van evenementen en de organisatie van wedstrijden maken de top-5 compleet.

4 GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG

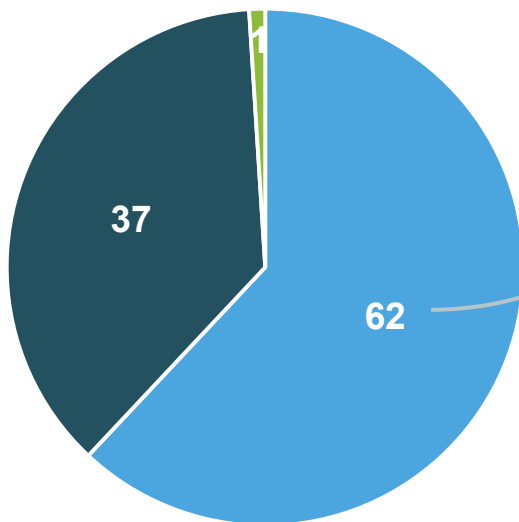
INLEIDING

Grensoverschrijdend gedrag kan plaats vinden op psychologisch, fysiek, seksueel, financieel en materieel vlak, zowel onbewust als bewust. Het gaat over wat je doet als vereniging, maar ook over wat je niet doet. Het kan gaan om bijvoorbeeld pesten, agressief gedrag of discriminatie.

Aan de sportverenigingen is gevraagd of verenigingen beleid hebben voor grensoverschrijdend gedrag, en wanneer zij dit niet hebben of zij van plan zijn dit te gaan maken. Ook is gevraagd of de verenigingen eisen dat bepaalde vrijwilligers een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) aanvragen om actief te kunnen zijn als vrijwilligers, een actueel thema gezien de landelijke (politieke) aandacht die het VOG gehad heeft.

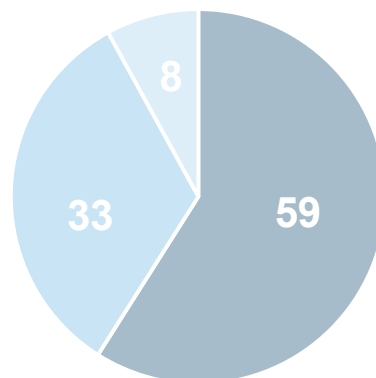
FACTSHEET GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG

Heeft uw vereniging beleid voor grensoverschrijdend gedrag? (%)

■ Nee ■ Ja ■ Geen antwoord

Indien nee, bent u van plan dit te gaan maken? (%)

■ Nee ■ Ja ■ Geen antwoord

29% van de verenigingen vraagt een VOG aan bestuursleden.

26% sportverenigingen die dit niet doen, overwegen dit wel te doen.

35% van de verenigingen vraagt een VOG aan voor kader.

36% sportverenigingen die dit niet doen, overwegen dit wel te doen.

10% van de verenigingen vraagt een VOG aan voor arbiters.

17% sportverenigingen die dit niet doen, overwegen dit wel te doen.

BEVINDINGEN

Een meerderheid van de sportverenigingen heeft op dit moment nog geen beleid voor grensoverschrijdend gedrag. Een meerderheid van het deel dat hier geen beleid voor heeft ook geen concrete plannen om dit te gaan maken. De grootte van de vereniging is hierbij wel van invloed. Van de sportverenigingen met 100 sportende leden of minder heeft 81% geen beleid voor grensoverschrijdend gedrag. Van de sportverenigingen met 101 sportende leden of meer heeft 52% geen beleid voor grensoverschrijdend gedrag.

	Wel beleid voor grensoverschrijdend gedrag	Geen beleid voor grensoverschrijdend gedrag
Sportverenigingen met minder dan 100 sportende leden	19%	81%
Sportverenigingen met 100 of meer sportende leden	48%	52%

De Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) is een verklaring van het ministerie van Veiligheid en Justitie waaruit blijkt dat het gedrag uit het verleden van een persoon geen bezwaar oplevert voor het gevraagde doel, in dit geval dus het actief zijn binnen een sportvereniging. Een Verklaring Omtrent het Gedrag staat ook wel bekend als bewijs van goed gedrag. Deze VOG wordt het meest aangevraagd voor trainers en begeleiders, bestuursleden en mensen die actief zijn als arbiter of in de jurering. Het relatieve aantal sportverenigingen dat een VOG verlangt van haar vrijwilligers is nog laag, evenals het aantal verenigingen dat dit van plan zijn te gaan doen. Echter, door de landelijke en lokale (politieke) aandacht voor dit thema zal dit percentage wellicht volgend jaar een stuk hoger zijn.

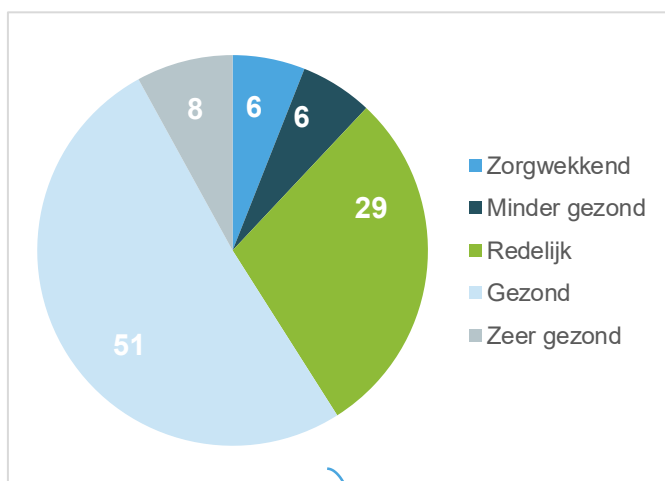
5 FINANCIËN

INLEIDING

In de sectie financiën is de bestuursleden van de sportverenigingen gevraagd om hun financiële positie te beoordelen, alsmede de omvang van de begroting en de ontwikkelingen wat betreft de financiële positie van de verenigingen in de afgelopen jaren. Ook is de verenigingen gevraagd of zij in de afgelopen jaren (vanaf 2014) bepaalde bezuinigingen hebben doorgevoerd, dan wel geplande uitgaven hebben uitgesteld.

FACTSHEET FINANCIËN

Beoordeling van de financiële positie van een vereniging volgens de bestuurder (%):

6% heeft een begroting ter omvang van €5.000 en minder

14% heeft een begroting tussen de €5.001 en €10.000

24% heeft een begroting tussen de €10.001 en €25.000

24% heeft een begroting tussen de €25.001 en €50.000

33% heeft een begroting ter omvang van €50.000 of meer

Ontwikkeling van de financiële positie, gerangschikt naar gelang de vorige vraag (%):

	Sterk verslechterd	Verslechterd	Gelijk	Verbeterd	Sterk verbeterd	Geen antwoord
Zorgwekkend	50%	25%	0%	0%	0%	25%
Minder gezond	50%	0%	0%	25%	0%	25%
Redelijk	17%	17%	39%	28%	0%	0%
Gezond	0%	13%	53%	28%	0%	6%
Zeer gezond	0%	0%	60%	20%	20%	0%
Totaal	12%	12%	42%	26%	2%	6%

BEVINDINGEN

Een kleine meerderheid van de bestuurders van de sportverenigingen in de gemeente Meierijstad beoordeelt haar eigen vereniging als financieel gezond tot zeer gezond, in tegenstelling tot 12% van de bestuurders die de financiële positie van haar vereniging als zorgwekkend of minder gezond beschouwt. Van de bestuurders die een vereniging in de meest zorgwekkende categorie plaatsen is de situatie in drie kwart van de gevallen de afgelopen jaren slechter geworden.

In zijn algemeenheid is de financiële situatie van sportverenigingen vanaf 2014 slechts in een kwart van de gevallen slechter geworden. Bij de andere sportverenigingen bleef de situatie stabiel, of verbeterde hij zelfs. Wel hebben veel verenigingen de afgelopen jaren bezuinigingen door moeten voeren of bepaalde geplande uitgaven uitgesteld. Deze bezuinigingen hebben veelal betrekking op de accommodatie, het materiaal en onderhoud, de kosten voor (het werven van) vrijwilligers of activiteiten.

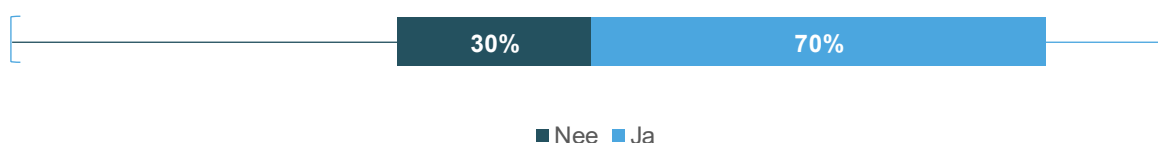
6 STIMULERING EN ONDERSTEUNING

INLEIDING

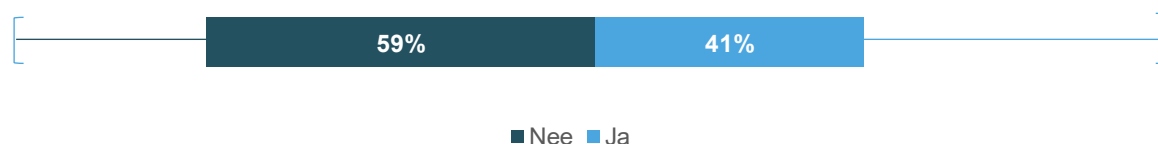
In de sectie stimulering en ondersteuning is aan de sportverenigingen gevraagd of zij betrokken zijn bij sportstimuleringsprojecten en de *open club* gedachte, en of zij behoefte hebben aan informatie in de vorm van thema-avonden, of ondersteuning willen van een verenigingsondersteuner op een bepaald gebied.

FACTSHEET STIMULERING EN ONDERSTEUNING

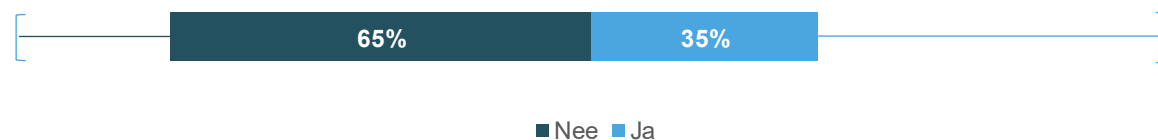
Betrokkenheid bij sportstimuleringsprojecten (%):

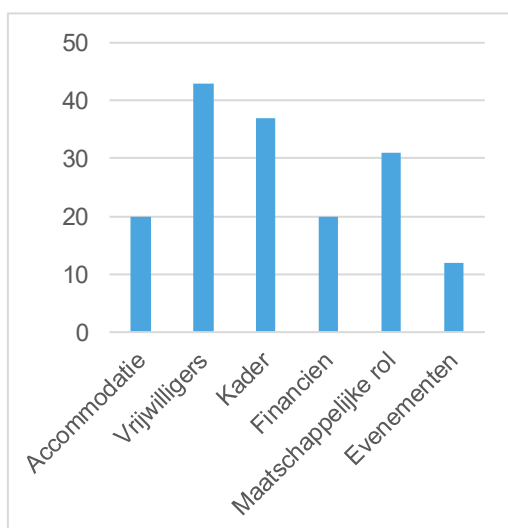
Bekendheid met de open club gedachte (%):

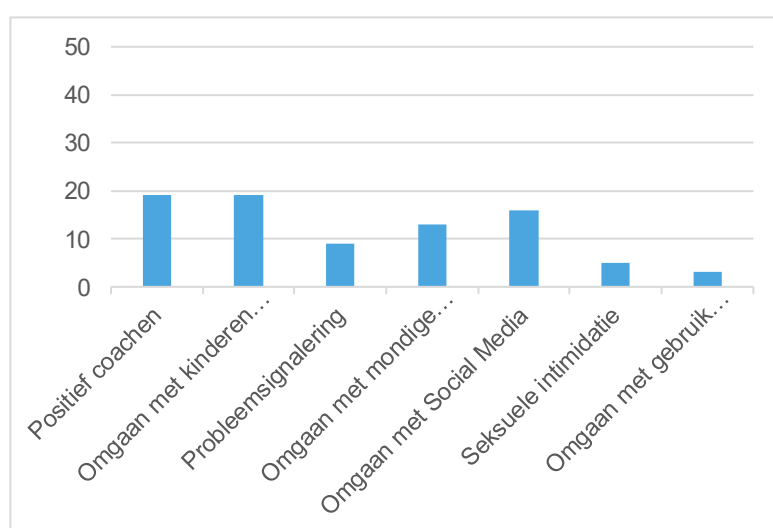
Behoefte aan informatie via thema-avonden (%):

Ondersteuningsbehoefte verschillende thematieken van de verenigingsondersteuner (%):

Scholings- en informatiebehoefte verschillende psychosociale thematieken (%):

BEVINDINGEN

De betrokkenheid bij sportstimuleringsprojecten is met 70% hoog te noemen. Bij de sportverenigingen met meer dan 100 sportende leden is dit percentage zelfs 74%. Het sportstimuleringsproject dat het meest genoemd wordt is Sjors Sportief. Dit is een project om basisschoolkinderen in de gemeente Meierijstad kennis te laten maken met sport. In de gemeente Meierijstad kunnen ze dankzij de deelname van vele sportverenigingen kennis maken met een veelheid aan sporten.

De bekendheid met de open club gedachte is minder hoog dan de betrokkenheid met sportstimuleringsprojecten. De open club gedachte kenmerkt zich door een open houding van betrokkenen van een club. De club dient dan als ontmoetingsplek, denkt vraag- en burgergericht en voldoet zo aan een bredere behoefte dan alleen het sporten zelf. Een open club streeft naar een maximaal bezettingspercentage. Enkele verenigingen geven aan graag meer informatie over de open club gedachte te ontvangen.

Iets meer dan een derde van de verenigingen heeft behoefte aan informatiedeling via thema-avonden. Sommige verenigingen willen dit één keer per jaar, andere weer twee. De thematieken die genoemd worden om te bespreken tijdens dergelijke thema-avonden hebben vaak betrekking op de speerpunten van de diverse besturen. Zo zijn ledenbehoud- en werving, kaderbehoud- en werving en het zoeken van sponsors thematieken die vaak genoemd worden. Maar ook de open club gedachte, het opstellen van een lange termijnvisie, samenwerking tussen verenigingen en blessurepreventie worden genoemd.

De ondersteuningsbehoefte van een verenigingsondersteuner is vooral gericht op het omgaan met vrijwilligers, kader, en het vervullen van de maatschappelijke rol van de vereniging. Verder is de behoefte zeer verspreid. Een aantal verenigingen geeft ook aan geen ondersteuning nodig te hebben van een verenigingsondersteuner. Dit geldt ook voor ondersteuning op psychosociaal gebied. Een meerderheid van de verenigingen geeft aan geen ondersteuning op psychosociaal gebied nodig te hebben. De verenigingen die wel een scholings- en informatiebehoefte hebben, kennen zeer diverse behoeftes, van positief coachen tot omgang met sociale media of mondige ouders.

7 CONCLUSIES

Onderstaande opsomming biedt een overzicht van de conclusies per hoofdstuk:

LEDEN EN ACTIVITEITEN:

- slechts weinig verenigingen kennen een ledenstop of een wachtlijst;
- 53% van de verenigingen heeft een groeiambitie;
- dit sluit aan bij de verwachtingen van veel bestuurders dat hun ledenaantallen zullen gaan stijgen in de komende jaren;
- de meeste activiteiten worden georganiseerd voor de doelgroep van 6 tot 12 jaar;
- voor de doelgroep aangepast sporten is dit percentage een stuk minder. Verenigingen die dit nog niet doen, maar hier wel over na denken hebben vaak een brede ondersteuningsbehoefte.

ORGANISATIE EN BELEID:

- het organisatieterrein kader wordt door bestuurders aangemerkt als het grootste verwachte knelpunt in de afgelopen jaren;
- het werven en behouden van leden, alsmede het werven en behouden van kader en het bevorderen van de sfeer en cultuur zijn de grootste speerpunten van de bestuurders voor de komende jaren;
- het onderwerp waar bestuurders hun vereniging in het algemeen het vaakst als niet zo sterk beoordelen is kader.

VRIJWILLIGERS:

- gemiddeld zijn er in de gemeente Meierijstad bijna 3 vrijwilliger actief per 10 sportende leden;
- 75% van de verenigingen geeft aan niet voldoende vrijwilligers te hebben, dan wel voldoende vrijwilligers te hebben maar desalniettemin op zoek te zijn naar meer vrijwilligers;
- de grootste nood zit hem in het werven van bestuursleden;
- als reden voor een tekort aan vrijwilligers wordt vaak de bereidheid van leden om zich in te zetten voor de club aangemerkt.

GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG:

- van de verenigingen met 100 of meer sportende leden heeft 48% beleid voor grensoverschrijdend gedrag;
- van de verenigingen met minder dan 100 sportende leden is dit slechts 19%;
- ook vragen nog niet zo veel verenigingen een VOG aan voor hun vrijwilligers. Het zou kunnen dat het maatschappelijk debat wat de afgelopen periode is aangewakkerd dit cijfer het komende jaar zal beïnvloeden.

FINANCIËN:

- 6% van de verenigingen beoordeelt haar financiële situatie als zorgwekkend, 9% als minder gezond;
- bij de categorie zorgwekkend zijn de financiën vanaf 2014 vaak in meer of mindere mate verslechterd;
- in zijn algemeenheid zijn de financiën van verenigingen vanaf 2014 in 70% van de gevallen gelijk gebleven of verbeterd.

STIMULERING EN ONDERSTEUNING:

- de betrokkenheid bij sportstimuleringsprojecten is met 70% hoog. De bekendheid met de open club gedachte is met 41% wat minder;
- verenigingen hebben vooral een ondersteuningsbehoefte op het gebied van kader en vrijwilligers en het vervullen van hun maatschappelijke rol;
- deze ondersteuningsbehoefte is op het psychosociale vlak een stuk minder.

